

Marian Kucała

Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie

Słownictwo rzadkie w polszczyźnie Jana Kochanowskiego

Ten tekst nawiązuje do artykułu Wojciecha Ryszarda Rzepki i Bogdana Walczaka o hapaks legomenach Marcina Bielskiego¹, a także do omówienia przez tychże autorów osobliwości leksykalnych w *Worku Judaszowym* Sebastiana Fabiana Klonowica². Chodzi tu – po pierwsze – o wyrazy, które w *Słowniku polszczyzny XVI wieku*³ są poświadczone tylko z tekstów Jana Kochanowskiego, po drugie – o wyrazy występujące w twórczości tego poety tylko raz, ale w SPXVI poświadczone także z tekstów innych autorów. Ponieważ hapaks legomena Bielskiego autorzy zebrali z dwunastu tomów SPXVI, obejmujących hasła od *a* do *ływy* (w czasie przygotowywania artykułu wydane były tylko te tomy), to i ze słownika Kochanowskiego uwzględnimy tutaj tylko wyrazy zaczynające się na litery od *a* do *ł*, a inne wyjątkowo.

Wyrazów na litery od *a* do *ł* poświadczonych w SPXVI tylko z tekstów Bielskiego wymienieni autorzy znaleźli 139. Takich wyrazów z tekstów Kochanowskiego jest znacznie mniej, bo tylko 35. Hapaks legomena Bielskiego w części są poświadczone więcej niż jednym przykładem, paroma, a nawet dziesięcioma przykładami. U Kochanowskiego każdy z 35 wyrazów występuje tylko w jednym przykładzie.

Poza liczbą wyrazów najważniejsza różnica między Bielskim i Kochanowskim występuje w zakresie wyrazów zapożyczonych. U tego pierwszego jest

¹ W.R. Rzepka, B. Walczak, *Hapaks legomena z dzieł Marcina Bielskiego w „Słowniku polszczyzny XVI wieku”*, „Prace Filologiczne” 32, 1985, s. 323-335.

² W.R. Rzepka, B. Walczak, *Osobliwości leksykalne „Worka Judaszowego” Sebastiana Fabiana Klonowica*, „Prace Filologiczne” 31, 1982, s. 299-308.

³ *Słownik polszczyzny XVI wieku*, red. M.R. Mayenowa, t. 1-32, Wrocław-Warszawa 1966-2004 (dalej: SPXVI).

ich 70, a więc połowa, u drugiego są tylko 4: termin szachowy *abszach*, nazwa lekkiego statku *fusta* i dwa tytuły: *Apoftegmata* (Apophtegmata) i *Fenomena* (Phaenomena).

Inaczej niż z zapożyczeniami jest z wyrazami złożonymi. U Bielskiego jest ich niewiele, u Kochanowskiego aż 10, czyli bez mała jedna trzecia. Najwięcej przymiotników: *białomleczny* (biały jak mleko), *białogrzywy*, *białonogi*, *białoskrzydły*, *koniowłosy* (zrobiony z końskich włosów), *kozorogi* (mający rogi takie jak koza), *krzywoprzysiężny*. Rzeczowniki: *chłopobyk* (potwór, pół człowieka, pół byka), *fraszkopis*. Także: *gdybykolwiek* (jeśliby kiedykolwiek).

Inne hapaks legomena Kochanowskiego: *arcydoktor*, *czata* (zwiad woj-skowy), *dmuchnienie*, *dosyt*, *brylecza*, *gąsleczki*, *lubka* (opaska z kory), *dziewczyzna*, *darnowy* (darniowy), *gromny*, *labiryntowy*, *bydlęce* (po zwierzę-cemu), *iszczony* (spełniony), *kapany*, *babić* (pomagać przy porodzie), *cwalać*, *czołgać*, *dograć*, *dopijać*, *dowić*, *gładnąć*⁴.

O wiele więcej jest oczywiście wyrazów poświadczonych w twórczości Kochanowskiego też jeden raz, ale występujących również w innych tekstach szesnastowiecznych, i to często wielokrotnie, a w każdym razie co najmniej dwukrotnie. Takich hapaks legomenów autorzy artykułu o Bielskim nie omawiają. Wyrazów hasłowych w dwunastu tomach SPXVI (do hasła *ływy*) jest ponad 13 tysięcy, w dwóch tomach *Słownika polszczyzny Jana Kochanowskiego*⁵ do hasła *łza* niecałe 2 tysiące, czyli 7 razy mniej niż w SPXVI. Przy podawanych tu wyrazach występujących jeden raz w SKoch nie umieszczamy już cyfry 1 (jeden raz występuje, jest w SKoch jeden przykład), ale podajemy liczbę wystąpień w SPXVI, np.: *amen* 1256 znaczy, że wyraz *amen* w SKoch wystąpił 1 raz, a w SPXVI 1256 razy.

Część wyrazów, o których tu mowa, łączy się w pewne grupy znaczeniowe i formalne. Najciekawsza jest grupa słownictwa związanego z religią: *amen* 1256, *anjolek* 7, *antykrystów* 176 (z *-ch* i *-k*), *apostół* 3894, *archanioł* 69, *bezbożność* 13, *bezbożny* 94, *bluźnić* 316, *bluźnienie* 60, *bluźnierca* 37, *Bogurodzica* 58, *bostwo* 1942, *czyściec* 250, *diabelstwo* 65, *duszka* 83, *dusznie* 8, *duszycza* 17, *gorszyć* 42, *infuła* 46, *jawnogrzezsznik* 85, *kanonik* 1227, *kapituła* 92, *kaplica* 110, *kapłański* 579, *kapłaństwo* 348, *kardynał* 313, *kielich* 295, *klasztor* 683, *klasztorny* 34, *kołęda* 47, *kościelny* 1756, *krzcić* 328, *krzest* 971, *krześcijaństwo* 346, *krzywoprzysięzca* 44, *letanija* 55, *luteran* 130. Dodajmy do tego kilkanaście terminów religijnych mających w SKoch więcej niż jedno poświadczenie (układ według liczby poświadczeń): *czyściec* 2 (w SKoch) –

⁴ Szerzej o tym zob. M. Kucała, *Hapaks legomena znane sprzed XVII wieku tylko z tekstów Jana Kochanowskiego* (w druku, księga pamiątkowa Jana Okonia).

⁵ *Słownik polszczyzny Jana Kochanowskiego*, red. M. Kucała, t. 1, Kraków 1994, t. 2, Kraków 1998 (dalej: SKoch).

250 (w SPXVI), *infuła* 2 – 46, *kłeczeć* 2 – 36, *kłękać* 2 – 110, *kłęknąć* 2 – 33, *modlić się* 2 – 1294, *I. modła* 2 – 136, *krzyż* 3 – 1626, *kazanie* 4 – 717, *kaznodzieja* 6 – 309, *boski* 7 – 2234, *modlitwa* 11 – 2544, *anioł* 14 – 3175, *boży* 25 – 15471, *kościół* 34 – 10 004, *ksiądz* 38 – 2156, *Bóg* 597 – 33 694. Nie dziwi nas, że słownictwo religijne występuje częściej w SPXVI niż w SKoch. Różnice frekwencyjne są jednak zaskakujące. Przy trzydziestu siedmiu wyrazach raz poświadczonych w SKoch tylko dwa mają mniej niż dziesięć poświadczeń w SPXVI, 17 – więcej niż dziesięć, a mniej niż sto, 13 – więcej niż sto, a mniej niż tysiąc, 5 – więcej niż tysiąc. Przy dwu i więcej poświadzeniach w SKoch różnice między jednym a drugim słownikiem są jeszcze większe. Kochanowski tylko jednego wyrazu z tej grupy używał wyjątkowo często, w jego twórczości wystąpił on 597 razy (ale w SPXVI aż 33 694 razy). Jest to najważniejszy wyraz religijny – *Bóg*. Imienia *Jeżus* użył poeta tylko raz⁶, *Chrystus* też raz. Wyrażenia *Matka Boska* czy *Boża* nie użył ani razu. Rzadkość słownictwa religijnego w twórczości Kochanowskiego może dziwić tym bardziej, że najobszerniejszym jego tekstem jest przekład *Psalterza Dawidowego*, a w kościołach do dziś się śpiewa jego psalm 91 (jako pieśń): *Kto się w opiekę poda Panu swemu*. No i był to mający niższe święcenia „cichy ksiądz w kapitule”.

Pojedyncze poświadczenia ma w SKoch większość liczebników i ich derywatów: *dwunasty* 149 (w SPXVI), *dwudziesty* 256, *dwoić się* 3, *dwoisty* 38, *dwojaki* 362, *dwojako* 45, *czternaście* 225, *czterdzieści* 576, *czwartynasty* 8, *czterykroć* 37, *dziwiąty* 333, *dziesięć* 985. Więcej poświadczeń mają: *jeden* aż 224 poświadczenia, *dwa* 84, *dwoje* 29, *czter(z)y* 13, *czwarty* 5, *czterysta* 3, *dziwięć* 4, *dziiesiąty* 3. Ani razu Kochanowski nie użył: *jedenaste*, *jedenasty*, *dwadzieścia*, *dwieście*, *dziwiętnaście*, *dziwięćset*.

Można wskazać trochę rzeczowników zdrobniałych, które tylko raz wystąpiły w twórczości Kochanowskiego. Wymieniliśmy już *aniołka*. Inne to: *banieczka* 4 (w SPXVI), *biczek* 4, *cząstka* 263, *członeczek* 11, *duszcza* 83, *gałązka* 145, *gardlko* 3, *główki* 108, *gregoryjanek* 4, *haftka* 6, *jabłonka* 6, *kmiotek* 171, *kolebka* 74, *konik* 64, *kosteczka* 9, *królik* 112, *kulka* 12, *kwoczka* 7, *latoroślka* 38, *letniczek* 4, *ławka* 42.

Wyrazów z *-by*, *-ci*, *-ć*, *-li*, *-ż*, *-że* jest tylko kilkanaście, ale przy większości z nich jednemu wystąpieniu w SKoch odpowiada paręset, a nawet ponad tysiąc wystąpień w SPXVI: *choćby* 13, *alboć* 58, *chociać* 51, *choćci* 8, *jużci* 248, *izali* 865, *aliż* 103, *azaż* 869, *chociaż* 1061, *kiedyż* 85, *któryż* 428. Warto dodać, że *izby* przez Kochanowskiego użyte dwa razy, w szesnastowiecznych źródłach SPXVI zostało użyte 3785 razy.

⁶ W żartobliwym tekście w *Apoftegmatach*: „Ciecierski w Radomskiej ziemi usłyszawszy zaka pod oknem, który wyróciwszy niebacznie słowa, tak śpiewał: Jeżus Judasza sprzedał etc. Dobrze tak, powiada, bo go ón też był przedtym sprzedał”.

Nie warto już chyba wydzielać małych grup semantycznych i słowotwórczych. Wyrazy z tych grup znajdują się w pozostałym materiale, tj. w wykazie alfabetycznym wyrazów na litery od *a* do *ł*, mających w SKoch jedno poświadczenie, a w SPXVI więcej poświadczeń, nierzadko bardzo dużo. Nie wchodzi do tego wykazu leksemy już tutaj wymienione. Oto te wyrazy z podaniem liczby poświadczeń w SPXVI: *akolit* 19, *alabastrowy* 12, *alfa* 18, *androgen* 0, *aspekt* 24, *ato* 86, *babić* 4, *bachmat* 11, *baczyć się* 59, *barani* 54, *bardony* 2, *barwić* 4, *bas* 2, *bawół* 17, *bąk* 41, *belica* 72, *ber* 7, *bezwierny* 25, *bezwodny* 6, *bębennica* 11, *biadać* 8, *białogłowski* 13, *biegły* 163, *biegłość* 67, *biel* 15, *bielić się* 3, *bieret* 28, *bierzmo* 23, *bindy* 11, *bisiór* 14, *bisurmański* 7, *bitny* 11, *bity* 79, *blank* 15, *blizna* 109, *bluszcz* 48, *bluszczowy* 18, *blazeństwo* 63, *bląkać się* 33, *blógo* 26, *blotny* 50, *błyskać się* 28, *bobrować* 3, *bogacić* 34, *bogacie* 18, *bossy* 25, *bóbr* 51, *bót* 189, *bracić się* 20, *brakowany* 2, *bram* 97, *bratać się* 2, *bratowa* 9, *brew* 65, *bróg* 78, *brud* 35, *brudny* 35, *brzeźny* 4, *brzękać* 47, *brzmiący* 42, *brzoza* 12, *buda* 48, *bujność* 34, *buk* 21, *bukowy* 8, *buława* 28, *burkowy* 14, *bursztyn* 33, *burtnica* 14, *bury* 9, *burzony* 4, *butliwy* 3, *bydlę* 235, *bystrość* 45, *byt* 47, *bytność* 239, *bywały* 22, *cadzić* 10, *cegła* 74, *celować* 74, *cenar* 2, *cerkiel* 49, *chadzać* 47, *chaska* 6, *chelpić się* 53, *chelpliwy* 26, *chętnie* 15, *chlew* 55, *chlusnąć* 5, *chłodzić się* 23, *chłopski* 76, *chłubliwy* 8, *chmurny* 16, *choina* 5, *chorzeć* 24, *chowany* 328, *chrapać* 28, *chromy* 151, *chronić* 6, *chutny* 2, *chwiać* 29, *chwiać się* 66, *chybiać* 31, *chytrze* 166, *ciasno* 39, *ciągły* 9, *ciekać* 4, *ciele* 73, *ciemnica* 226, *cienki* 248, *cieplice* 165, *cierpieć się* 2, *cierpliwie* 78, *cieśń* 9, *ciężyć* 33, *ciotka* 82, *cis* 14, *cisza* 9, *cofnąć się* 16, *cudnie* 84, *cukier* 184, *cymbał* 26, *cyprysowy* 20, *czacz* 8, *czarownica* 66, *czarownik* 79, *czyży* 76, *czeladny* 71, *czeluść* 81, *czepiec* 58, *czern* 9, *czerstwość* 42, *czzerwienić się* 14, *czołgać* 8, *czosnek* 123, *czymbor* 5, *czyniący* 211, *czyniony* 252, *czystość* 609, *czyścić się* 34, *czytany* 38, *dachówka* 21, *dank* 25, *daremny* 90, *datum* 45, *dawca* 40, *dąbrowa* 29, *dech* 67, *despot* 55, *dłategoż* 0, *dłazić* 2, *dłużny* 51, *dma* 3, *dmuchać* 14, *dobić się* 13, *dobieżeć* 13, *dobijać* 5, *dobrorzeczyć* 55, *dobrowolny* 227, *dobytek* 270, *dobyty* 43, *dochować* 54, *docierać* 13, *doglądać* 139, *dognać* 13, *dogodzić* 59, *dokona się* 28, *dokonanie* 87, *dokonawać* 11, *doktorowski* 15, *dolec* 27, *dolecieć* 4, *dolina* 80, *dolny* 45, *dolożyć* 169, *dolożyć się* 31, *domawiać* 19, *domnimanie* 66, *donaszać* 3, *doniesiony* 10, *donoszony* 1, *dopierać się* 28, *dopomagać* 30, *dorazić* 6, *dordzałość* 6, *dorozumieć się* 7, *dosiadać* 6, *dosłyszeć* 5, *dostaczać* 2, *dostawać się* 14, *dostępować* 31, *dotykać* 92, *dowcipny* 100, *dowodzić* 427, *dowołać się* 2, *dowód* 573, *1. doźrzeć* 21, *dożywocie* 90, *drapieżliwy* 2, *drażnić* 70, *drewno* 153, *dręczony* 23, *drgać* 8, *drożdże* 67, *druch* 5, *drukarnia* 70, *drukarz* 23, *drukować* 41, *drużyna* 42, *drzeć* 85, *drzeć się* 19, *drzewiej* 70, *dudkować* 27, *dudy* 27, *dup* 3, *durować* 2, *dyftong* 6, *dygnitarstwo* 47, *dyjak* 6,

dyjalóg 98, dyjamentowy 44, dyl 27, dysputować 54, dyszkant 2, dziadowski 9, dzieciństwo 160, dziecko 12, dziedziczka 33, dzieło 103, dzienny 42, dzierżeć się 300, dziesięcina 314, dziewiczy 47, dziewierz 11, dziewięsił 12, dziewosłab 21, dziurawy 46, dziwować 17, dzwonnik 11, dżdżowy 35, egzekucyja 516, ej 130, elekcyja 146, etymologija 5, facelet 23, fald 14, faleszny 219, fara 39, faraon 363, federpusz 3, fest 10, figa 227, fijołkowy 127, flaga 11, flaszka 36, flus 2, foldrować 32, fontana 5, foremnie 63, foremny 71, forma 220, fortunnie 71, foryrtarz 30, fraucymer 82, frymarczyć 34, frymark 92, furyja 35, futro 31, gadać 150, gadać się 56, gaj 146, gardziel 30, gasić 107, gbur 17, gdyby 2578, giermak 14, gładzony 5, głąb 25, głębia 51, głodać 24, głogowy 10, głosić 5, głośno 118, głowica 8, głownia 23, głóg 60, głównek 29, głuch 18, głucho 2, głupie 95, głupiec 32, głupstwo 266, gnić 54, gnieść 38, gniewać 74, godnie 90, gola 5, gołębiniec 9, goniony 15, 2. gorąco (kapany) 89, gorączka 116, gorszyć 42, gorzki 305, gorzkość 172, gospodze 36, gościa 8, gościna 22, gościnnie 83, gózdź 59, gramatyk 16, granat 9, grań 54, gromadzić 22, groźno 16, grudzień 73, gruszka 89, gryźć się 24, grzebień 35, grzmieć 34, grzywa 21, grzywna 949, guz 128, gwałcić 127, gwałtownie 156, gzło 7, haniebnie 68, haniebny 174, hańbienie 9, harcerz 4, hartować 8, hetmanić 9, hetmanów 7, hołdownik 43, hołdowny 14, hóld 71, hurmem 19, huta 8, hydzić się 20, idący 255, ilekolwiek 32, ilekroć 213, imać 55, importun 3, istność 656, iścić się 51, iście 804, iściec 40, izali 865, jabłoń 28, janczar 49, jarmark 182, jarzyna 75, jastrząb 89, jaszczórka 72, jatka 58, jawno 82, jaworowy 7, jądro 40, jątrzyć 4, jedlca 6, jedlina 10, jedło 106, jednanie 114, jednoczyć 12, jednać 36, jenealogia 20, jezda 13, jeździec 38, jeźdźca 28, jeżyć się 12, jęczeć 13, jęczmień 100, jodła 14, 1. jutro 71, kaftan 20, kak 2, kamienisty 41, karacena 7, karać się 111, karb 48, karcz 10, kark 39, karność 178, karny 6, kasać się 6, kasztelanka 10, kat 212, kapać się 29, kędzierzawy 43, kędzierze 7, kielich 295, kielnia 6, kilkaset 82, kinać 20, kiwać 34, klon 6, kłwać 10, kładziony 46, kłamać 81, kłoda 58, kłopotać się 9, kłusać się 17, kmięcy 82, knafel 17, knot 73, kociec 23, kofter 2, kokosz 133, kolasa 23, kolący 13, kolce 19, kolet 8, kolumna 23, kołek 23, kołysać 24, komedyja 73, konew 57, koniów 3, konny 39, konstytucyja 563, kopyto 115, korolowy 7, kornet 8, koronować 118, korzystać 4, kosić 10, 2. kosz 18, kotarża 2, kotczy 15, kotew 8, kotwica 44, kowal 113, koźli 14, kożuch 64, kpić 2, kra 17, kradzież 116, krajać się 3, kramny 34, krasomowca 15, kraść się 5, kredens 18, kreślić 20, krewność 80, krętny 4, krojnika 416, krokosowy 4, kropła 102, krotochwilny 28, krój 26, krótcie 49, krótkość 91, kruczę 10, kruszyć 21, krycie 2, kryg 20, krynica 22, krzoska 2, kr(z)usić się 6, krzywdzić 25, krzywić 21, kstaltownie 11, kszycak 14, kuchmistrz 34, kukła 4, kuńszt 95, kupiectwo 117, kupno 44, kur 285, kurczę 45, kurczyć 7, kutas 10, kwater 3, lać się 38, lampart 16, larma 2, latorośl 188, łąc się 26, lecący 28, leczyć się 37, ledwo 184, ledwy

31, *lekować* 8, *lelijowy* 58, *lenić się* 45, *lepiej się* 5, *libraryja* 17, *lichy* 12, *liczon* 13, *liczyć się* 26, *liga* 13, *lipowy* 16, *lis* 111, *lisi* 77, *lisowaty* 35, *lito* 12, *litowanie* 2, *ludzkie* 4, *luteran* 130, *lutnista* 7, *lwię* 19, *łączny* 25, *łajanie* 58, *łamanie* 82, *łapać się* 7, *łaskawo* 2, *łaskawość* 92, *łączyć* 30, *łączyć się* 19, *łątka* 16, *łez* 74, *łgać* 37, *łomić* 17, *łoś* 16, *łotr* 520, *łotrowski* 69, *łowczy* 23, *łudzić* 39, *łupany* 6, *łupiestwo* 133, *łyka* 51, *łysina* 32, *łyskać* 2, *łysy* 76.

Wśród tych wyrazów najczęściej jest takich, które w tekstach Kochanowskiego wystąpiły tylko raz, a w źródłach SPXVI kilkanaście i kilkadziesiąt (do stu) razy. Ale są też takie, choć rzadkie, sytuacje, że w SKoch jest tylko jedno poświadczenie wyrazu, a w SPXVI poświadczeń jest ponad tysiąc, a nawet ponad parę tysięcy. Zwraca też uwagę taka swoistość słowotwórcza, że szczególnie dużo jest czasowników z przedrostkiem *do-*. Podobnie jest może i z innymi czasownikami przedrostkowymi, ale przy początkowych literach alfabetu (do *m-*) jest tylko jeden przedrostek: *do-*.

Nie może nas dziwić to, że wśród wymienionych wyrazów nie ma żadnego przyimka, wyjątkowo trafia się spójnik (*gdyby*), bardzo rzadko partykuła (*ato*, *izali*). Nie dziwi też, że więcej jest wyrazów raz poświadczonych w SKoch, które w SPXVI są poświadczane nie więcej niż 10 razy, niż takich, które są w SPXVI poświadczane ponad 100 razy. Tych pierwszych jest 77, tych drugich 47. Może mniej oczywiste jest to, że te pierwsze wyrazy są trochę inne niż te drugie. Weźmy pod uwagę wyrazy na *b-* i *c-* (na *a-* takich nie ma). Do dziesięciu przykładów mają w SPXVI (a w SKoch jeden przykład): *babić*, *bardony*, *barwić*, *bas*, *ber*, *bezwodny*, *biadać*, *bielić się*, *bisurmański*, *bobrować*, *brakowany*, *bratać się*, *bratowa*, *brzeźny*, *bukowy*, *bury*, *burzony*, *butliwy*, *cadzić*, *cenar*, *chaska*, *chlusnąć*, *chłubliwy*, *choina*, *chronić*, *chutny*, *ciągły*, *ciekać*, *cierpieć się*, *cieśń*, *cisza*, *czacz*, *czern*, *czołgać*, *czymbor*. Większość z tych słów nie jest dzisiaj używana, a ich znaczeń możemy się tylko domyślać. Część z nich to zapożyczenia. Hapaks legomenów Kochanowskiego mających więcej niż sto poświadczeń w SPXVI jest niemal o połowę mniej: *biegły*, *blizna*, *bót*, *bydlę*, *bytność*, *chowany*, *chromy*, *chyrze*, *ciemnica*, *cienki*, *cieplice*, *cukier*, *czosnek*, *czyniący*, *czyniony*, *czystość*. Wszystkie te wyrazy znajdują się w słownikach współczesnego języka polskiego. Jak widać, większość słów, które w tekstach Kochanowskiego wystąpiły tylko raz, to były w XVI wieku wyrazy używane rzadko i przeważnie się później cofające, a nie szerzące.

Może się wydawać, że bardziej uzasadnione niż zebranie wyrazów tylko raz występujących w tekstach Kochanowskiego byłoby uwzględnienie także tych występujących więcej razy, oczywiście tylko w tych tekstach, tak jak postąpili wspomniani na wstępie autorzy artykułu o hapaks legomenach w dziełach Bielskiego. Jednakże w wypadku Kochanowskiego materiału by tu przybyło niewiele, bo np. w hasłach na literę *b* nie ma w SPXVI ani jednego takiego

wypadku, by więcej niż jedno poświadczenie hasła występowało też w innych tekstach szesnastowiecznych. Podobnie jest przy połowie wyrazów zaczynających się na *nie-*. Wniosek z tego jest taki, że Jan Kochanowski wprowadzał do swojej twórczości czy to neologizmy, czy potoczmy (może i dialektyzmy) niezbyt często, a powtarzał je wyjątkowo. Ponieważ proza stanowi niewiele ponad jedną dziesiątą jego tekstów, a poezja niemal dziewięć dziesiątych, to można wnioskować, że hapaks legomena wprowadzał on do swojej twórczości głównie ze względów poetyckich.

Marian Kucała

Rare Words in the Polish Texts of Jan Kochanowski

If we compare *The Dictionary of Jan Kochanowski* with the *Dictionary of Polish Language of the 16th Century* it becomes obvious that Jan Kochanowski rarely used religious vocabulary (with the exception of the word *God*), as well as numerals, words with particles, e.g. *choć* (“although”) appearing in the *Dictionary of Polish Language of the 16th Century* as many as 1061 times. Similar situation applies to other words. Kochanowski rarely used neologisms and introduced hapax legomena into his texts mainly for the reasons of poetics.

